ዲሞክራሲያ

ዲሞክራሲና የብሔሮች ጥያቄ — 7/5/67

የኤርትራ ጉዳይ

ከዚህ በፊት ደግመን ደጋግመን "የብሔሮች ጥያቄ ይከበር" በማለት በተለያዩ የዲሞክራሲያ እትሞቻችን መጥቀሳችን ሲታወስ ፤በተለይም ቁጥር 13 ከበድ በሆነው በዚህ ሕዝባዊ ጥያቄ ላይ ያለንን የማያወላውል አቋም ተንትና አቅርቧል::

ባንዳንድ አካባቢዎች /ተራማጅ ከተባለውም ወገን ሳይቀር / ስለ ብሔሮች ጉዳይ በተለይም የብሔሮችን ጥያቄና ስነቡም ላይ ሊወሰድ ስለሚገባው አቋም ፤መሠረተ ቢስና ወደፊት አስከፊ ውጤትን ሊፈጥር የሚችል ፍርሐት ከተፀነሰ በነበት ብሏል:: "የብሔሮችን ጥያቄ ማንሣት አለመግባባትንና ብጥብጥን ይፈጥራል፤ ሕዝብን ይለያይና የሀገሪቱ ሁኔታ ከቁጥጥር ውጭ ይሆናል፤ ታምቆ የኖረው በጎሳዎች መካከል ያለው ጥላቻ ፍንዳታ ታላቅ ፍጅት ይፈጥራል፤ ሀገሪቱም ተከፋፍላ ፤በብዙ ዘመናት መሥዋዕትነት የተገነባው የኢትዮጵያ አንድነት ይፈርሳል...ወዘተ." ይህንና ይህንን የመሳሰሉ 'ማስጠንቀቂያዎች' በመገናኛ ዘዴዎችም ሆነ በሌላ ዘዴ ሲሰራጩ እንሰማለን:: ይህ የተጀመረው ዛሬ አይደለም:: የዐፄው የኃይለ ሥላሴ መንግሥት ፤ሕዝቡን አፍኖ ለመግዛት "ጥራቅ ማጠብህ" ብሎ ልጁን እንደሚያስፈራራበት ያለ የማስፈራሪያ ዘዴው እንደነበር ስውር አይደለም::

የቀድሞው መንግሥት ይዐከል የነበረው በባላባታዊ ሥርዓት በአንድና ሁለት ብሔሮች ጨቋኝነትና በተቀሩት አያሌ ብሔሮች ተጨቋኝነት ላይ የተገነባ በመሆኑ ፤ብሔር ነክ የሆኑ ማናቸውንም ዓይነት እንቅስቃሴዎችን ማፈን ግዴታው ነበር:: የገዥ ባላባቶችን የመደብ ጥቅም ለማስጠበቅ፤ በኦጋዴን፤በባሌ፤በሲዳሞ፤...ወዘተ.በኤርትራ፤ ሲካሄድ የኖረውን አስከፊ ዐመፅ ለመሸፈን ፤ "አንድነት እንዲኖር" "አገር እንዳትከፋፈል" የሚባሉትን ቅዱሳን ቃከንያቶች ለሠፊው ሕዝብ ቢያቀርብ ኖሯል:: በ "አንድነትና"በ "ማትገነጣጠል ኢትዮጵያ" ስም የብዙ ብሔሮች መብት ሲነፈግ፤ ቋንቋ ሲደመሰስ፤እንዲያውም ብሔራዊ ህልውና በጠቅላላው ሲሠረዝ ኖረ::

በግፍ ያለቀውን ሕዝብና የጠፋውን ንብረት ግን በደም ሲታጠቡ የኖሩት አካባቢዎች፤አረቢ፤ኤርትራ፤መቀሌ...ወዘተ.ይቁጠሩት እንጂ ይህን ያህል ነው ብለን የምንቆርጠው ቁጥር የለንም:: የባለመሬቱ፤የባለሀብቱ ፤የባለሥልጣኑ ፤ባገሩ የገዥው መደብ ብሔር ቋንቋ ፤ባህልና ሃይማኖት የበላይነትን በማነገት 'ኢትዮጵያዊ ቋንቋ፤ባህል፤ሃይማኖት' ብሎ ሲያበገነን፤ መሬትን የነጠቁ፤ ሀብቱን የዘረፈው፤የተገዢው መደብ ብሔሮች ቋንቋዎች ባህሎችና ሃይማኖቶች ግን አበፋሪና ኋላ ሥልጣኔ አልባ ናቸው በመባል ደብዛቸው እንዲጠፋ እንዲጠፉ ብዙ የማጥፋያ ሙከራ ተደርጓል::

የኢኮኖሚ ጭቆናና የብሔር ጭቆናን በነጠላ በመልክት ሁለት አንዳቸውተያያዙ የጭቆና ዓይነቶች አድርገው የሚመለከቱ አሉጠፋ::እንደ እውነቱ ከሆነ ግን የማይነጣጠሉ ይዘትና መልክ የሆኑ የአንድ ጭቆና የላይና የታች ገጽ ናቸው:: ——የኢኮኖሚ ጭቆና የግድ የብሔር ጭቆናን ያስከትላል፤ በተለይም በባላባታዊ ሥርዓት ውስጥ::እንኳይ ሥላሴም ከዚህ የተለየ ሕልፈሽመንና በዙም አያስገርም::

የሚያስገርመውና የሚያስበሰበው፤ለተጨቆነው ሕዝብ ቆሚያለሁ፤ጭቆናን አጠፋለሁ ብሎ የተጠመው ወታደራዊ መንግሥት በዚህ ችግር ላይ ከቀድሞው መንግሥት የተለየ አቋም አለመውሰዱ ነው::

ከዚህም አልፎ ተርፎ መመሪያው ሶሺያሊዝም / ኅብረሰብአዊነት / ብሎ ከወጀ በኋላ ፣ ሶሺያሊዝም ዐቢይ ጉዳይ ነው ብሎ በሚያምንበት በብሔሮች ጥያቄ ላይ ገልጽ የሆነና የማያወላውል ትክክለኛ አቋም ለሕዝብ ማሳወቅ ሲገባው መሰትጥ የጠፋው የተደባበሰና እርስ በርሱ የሚቃረን ጭፍን ሐሳብ አቅርቧል::ከመመሪያዎቹ አንዱ፣<u>የሀገሪቱ አንድነት ፍጹምነት</u> መሆኑን ሲገልጽ ፣ አሁን የምናየውን በጭቆናና በኃይል ላይ የተመሠረተውን ፣በስም አንድነት የቀረበውን የዐመፅ ጥቅል አሜን ብሎ ተቀብሏል ማለት ነው::ባንድ ፋት ጭቆናን እጠፋለሁ እያሉ ፣በሌላው ወገን ጭቆና የወለደውን እቅፌ እበዳጋለሁ ማለት እንኳንስ ከቡር ለሆነ ሳይንሳዊ ሶሺያሊዝም ይቅርና የወገን ቅሽል እየለጠፈ በየመንደሩ ሶሺያሊዝም ነኝ ለሚለው [illegible] ሶሺያሊዝም እንኳ ስድብ ነው::

የብሔሮች ጥያቄ እንዳንዱ አለመግባባቶችን ለፈጥር እንደሚችል እንከደም፣ማናቸውም ኅብረተሰቡን የሚመለከቱ ጥያቄዎች / እንደ መሬት ለአራሹ፣ሕዝባዊ መንግሥት ...ወዘተ. / አለመግባባትን እንደሚፈጥሩ ሁሉ ::ነገር ግን ረቮሉሽን ማለት መሠረታዊ ለውጥ ማለት ነው::ረቮሉሽን ማለት አሮጌ ሥርዓት ከነቅርንጫፉ፣ ከነግንዱ፣ከነሥሩ ተመቅሎ፣አዲስ ሥርዓት የሚተከበት ጊዜ ነው እንጂ ግማሹን ፈርቶ እየተው የደፈሩ የደፈሩትን ብቻ የሚለወጡበት ጊዜ አይደለም::

በሀገሪቱ ሶሺያሊዝምን እንመሥርት ከተባለ፣የድሮው ሥርዓት የተማቸውን ምሰሶዎች በሙሉ ነቅሎ ሁሉን ነገ አዲስ ሥርዓት በመገንባት ይመጠል እንጂ ጥገር እየመዘዙ ማገር በመተከት አይመጣም:: ———ረቮሉሽን ማለት ጥገና ማለት አይደለምና! ለባላባታዊ ሥርዓት ጠንከራ ምሰሶ የሆነውን ብሔራዊ ጭቆና፣ለጭቆናውም መሰሰ የሆነውን የብሔሮች ጥያቄ በሉባልታ ወሬ በመሸበርና፣በተጋነነ ፍርሐት በመጨነቅ ወይንም የጉዳዩን ኋልህነት ባለመረዳት ችላ ማለት ታላቅ ስሕተት ነው:: ረቮሉሽኑም የሚያመጣውን ለውጥ ትርጉም ያበጣዋል::

የአንድ ሶሺያሊስት እውነተኛነትና ትክክለኛነት የሚፈተነው ፣የማያወላውል ዴሞክራትነቱም ከሚረጋገጥባቸው አንዱ ፣በብሔሮች ጥያቄ ላይ በሚወስደው አቋም መሆኑን ከሳይንሳዊ ሶሺያሊዝም አስተማሪዎች አንዱ አስተምሯል::ትክክል በመሆኑም ይህን ሐሳብ ተቀብለናል::አቋማችንን አበውቀናል፣ እንደገና ማሳወቅ ካስፈለገም እነሆ፣

ሀ/ በብሔሮች መካከል የሚደረገውን የኢኮኖሚ፣የባህል፣የቋንቋ፣የእምነት ...ወዘተ.መበላለጥ በጥብቅ እየተቃወምን ፣የማናቸውም ብሔር ባህል፣ቋንቋ፣እምነት...ወዘተ.ከማናቸውም ሌላ ብሔር ባህል፣ቋንቋ ፣እምነት...ወዘተ. ጋር እኩል መታየት አለበት::

ለ/ የብሔሮች እኩልነት በባዶ ቃላት ብቻ የሚለፈፍ ባይሆን በገቢርም መታየት አለበት፣ ይኸውም ማናቸውም ብሔር <u>እንዳችም የውጭ ተጽዕኖ ሳይደረግበት</u> የራሱን ባህል፣ቋንቋ፣ እምነት ሊያስፋፋ ይችላል::ትምህርትን፣ፍርድን፣አስተዳደርን ...ወዘተ.በራሱ ቋንቋ እንዲያካሂድ ተደርጎ፣ይህ መብቱ በሕግ ሊጸድቅለት ይገባል::

ሐ/ ማናቸውም ብሔር የራሱን እድል የመወሰን መብት ቢኖረው ፣ከሌሎች ብሔሮች ጋር በፍጹም መዋሃድ ፣በአስተናጊ /የውስጥ አስተዳደር መብት/ በፌዴሬሽን ወይንም በሌላ መንገድ የሚተባበረው በራሱ ፈቃድ ብቻ ነው::ይህ የራሱን እድል የመወሰን መብት ፣ተገንጥሎ የራሱን አስተዳደር የመመሥረት መብትን ያጠቃልላል::ፈቃደ ከመዋሃድ ሌላ ፣በኃይል በማስፈራራት ፣በዘቻ በማወናበድና በሌሎች ማናቸውም ፀረ ዴሞክራሲ ዘዴዎች የሚደረገውን መዋሃድና አንድነት አንደግፍም::

ሠ/ ምንጊዜም ቢሆን ከብሔር ትግል ጎልቶ ለመደብ ትግል ቅድሚያን በመስጠት ፣ከቀላሉ የንዑስ ከበርቴ መጠቀሚያ ሊሆን የሚችለውን የብሔር ትግል መደባዊ መልክ በማስያዝ ወዘደራዊ የመደብ ትግል ለማድረግ መጣር አለብን::

ረ/ የራስን እድል የመወሰኑ ተገባር የሚካሄደው ሁኔታው በሚፈቅደው በተለመደው ዴሞክራሲያዊ መንገድ /ወከይ ፓርላማ፣ረፈረንደም አንድ ሰው አንድ ድምፅ ይዞ በመምረጥ...ወዘተ./

ብቻ ነው፡፡ ባጭሩ መላው የብሔር ሕዝብ በቀጥታም ሆነ በተወካይ የራሱን እድል ለመወሰን ድምፅ ከሰጠ በኋላ ነው፡፡

ከላይ ከተዘረዘሩት ነጥቦች ካንዱ በስተቀር በሁሉም ላይ ሶሺያሊስቶችና ሌሎች ዲሞክራቶች ይስማማሉ፡፡ እውነተኛውን ሶሺያሊስ ከተራው ዲሞክራት የሚለየው፣ እውነተኛውን የሶሺያሊስት ሥርዓት ተራማጅ እንኳን ከሆነው ከቡርዧ ሥርዓት የሚለየው 'የመገንጠል መብት' የሚለው ሐሳብ ነው፡፡ የራስን እድል የመወሰን መብት ሰጥቶ የመገንጠልን መብት ማገድ፣ ከጥር ውጭ እስካልወጣህ ሙሉ ነጻነት አለህ፣ ነገ ግን አሥረኛ አይደለህም ከማለት አይተናነስም፡፡ ትርጉም የለሽ ዲሞክራሲ ነው፡፡ የራስን እድል የመወሰን መብት ፍጹም ዲሞክራሲያዊነት ያለው መብት የሚሆነው የመገንጠል መብትን ሲያጠቃልል ብቻ በመሆኑ፣ ማናቸውም ብሔር የመገንጠል መብት አለው ብለን ማመን አለብን፡፡

'የአገርን መገንጠል ይፈልጋሉ፣' 'የአንድነት ጠላቶች' 'የውጭ ጠላት መሣሪያዎች'...ወዘተ. የሚለው እሪታ ሊነሣ ይችላል፣ ነገር ግን ይህ አቋማችንን አብራርተን ከቀረብን በኋላ ምንም ድንጋጤ ሊፈጥር የሚችል ነገር አለመኖሩ ገልጽ ይሆናል ብለን እናምናለን፡፡

በመጀመሪያ የአንድን መብት መኖር መቀበልና በመብቱ መጠቀምን መደገፍ በጣም የተለያዩ ነገሮች ናቸው፡፡ ለማብራራት ዘወትር የሚቀርበው ምሳሌ መፋታትን የሚመለከት ነው፡፡ አንድ ወንድና አንዲት ሴት በትዳር ከተሳሰሩ በኋላ፣ ከሁለቱ አንዱም ሆነ ሁለቱ አብረን መኖር አይቻለንም ብለው ቢወስኑ፣ የመፋታት መብት አላቸው፡፡ ይህንን መብት አድኃሪ የሆነው የኢትዮጵያ ሕግ እንኳን ይቀበላል፡፡ እንግዲህ ሕጉ የመፋታት መብትን ስለሰጠ መፋታትን ይደግፋል ማለት ነውን ? አይደለም፡፡ ሕጉ የመፋታትን መብት ይስጥ እንጂ፣ ባለትዳሮች በተቻለ መጠን በዚህ መብት እንዳይጠቀሙ ይመክራል፣ ለዚህ ነው ፍቺውን ከማጽደቁ በፊት በወላጆች፣ በሽማግሌዎች፣ በሃይማኖት አባቶች...ወዘተ. አስታራቂ ሰላም እንዲወርዱ የተቻለው ሁሉ እንዲሞከር የሚያዘው፡፡ ይህ ሁሉ ጥረት ፍሬ አላስገኝ ካለ በኋላ ብቻ ነው የመፋታት መብቱን የሚያጸድቀው፡፡ ይህ መብት በመሰጠቱ ትዳር መልክ ያጣል፣ ዕድሜም የለውም የሚለው ክርክር መሠረት የለውም፡፡ እንዲያውም የመብቱ መኖር ሁለቱንም ወገኖች ወደ ስምምነት ይመራቸዋል፡፡ ትዳራቸውም በጭቆናና በጭቅጭቅ ላይ ባይሆን በፍቅርና በመተባበር ላይ የተመሠረተ እንዲሆን ይረዳቸዋል፣ ምክንያቱም ያለአንዳች ግዴታ በውዴታ የሚኖሩበት ይሆናልና !

መፋታት በዚቷል ብለን ብናምንስ፣ ሕጉ ሠርዞ፣ ትዳር በግዴታና በጭቆና ይቀጥል፣ ቢተበም የጥላቻና የጭቅጭቅ ቢሆንም አይፍረስ ብለን መናገር እንችላለን? በወግ አጥባቂነት የሚያምኑት ሃይማኖቶቻችን እንኳ ይህን ዓይነቱን ጊዜ ያለፈበትን አስተሳሰብ አይቀበሉም፡፡ ቤተ ክርስቲያንም ፍች የተከለከለበትን የተበላሸ ጋብቻ በጥንቃቄና ለተለዩ ሁኔታዎች ብቻ መፍቀዷ፣ የመፋታት መብት አስፈላጊነትን መቀበሏን ያመለክታል፡፡

የመገንጠል መብት ያለውም ከመፋታት መብት የተለየ አይደለም፡፡ አቋማችንም ከላይ በተጠቀሰው ምሳሌ ካለን አቋም ምንም ያህል አይለይም፡፡

ሀ/ ምንም እንኳን የመገንጠል መብትን ብንቀበል፣ ማናቸውም ብሔር በዚህ መብት ከመጠቀም እንዲቆጠብ እንመክራለን፡፡ መገንጠልና የሀገር መከፋፈል በኢኮኖሚና በሌሎች መስኮች ያለውን ችግር እንጂ ስለማያስወግድ ተፈላጊዎቹ ግዴታዎች እስከ ተሟሉ ድረስ አንዲት ሀገር ሠፊና ትልቅ ...ንትሆን ዘላቂ ጥቅም ስለሚገኝ እንደግፋለን፡፡ ይህ የማንም ሶሺያሊስት አቋም ነው፡፡

ለ/ ማንኛውም ብሔር ከመገንጠሉ በፊት፣ ከዚያ በፊት ያሉት አስታራቂ ግንኙነቶች፣ ማለትም፣ እተናሚ /የውስጥ አስተዳደር/ ፌደረሽን፣ ኮንፌደረሽን፣ ያቀሙና እያቀሙ ለንደሆን በውይይትም ...ን በመከራ ሊፈተኑ ይገባቸዋል፡፡ የጠበቀም ሆነ የላላ ግንኙነት ቅራኔውን ሊፈታው እንደማይችልና ...ላያይተ ከመኖር ሌላ ምንም መፍትሔ አለመኖሩ ሲታወቅ፣ ብሔሩ ተነጥሎ፣ በመሰለው መንገድ ...ርውን ቢያካሂድ እንቀበላለን፡፡ በታኝ ያለን ብሔር በኃይልና በፍጅት አፍኖ ማስቀረትን እንቃወማለን፣ ...ንድነት ሰፊ የሚያጠን ትርጉም፣ በተለያዩ ሕዝቦች መካከል በውዴታ ላይ የተመሠረተ መተባበር

ማለት ነው እንጂ ሕዝቡን አያፈኑ አየረዱ በያ ገዛቶችን ማጋጠም ማለት አይደለም። ይህ በቅኝ ገዛቶችና በቅኝ ገዦዎች መካከል ካለው 'አንድነት' አይለይም።

ሐ/ በጠቃላይ ማንም ብሔር የመገንጠል መብት አለው እንበል እንጂ፣ ይህን መብት የምናውቅለትም ሆነ የማናውቅለት የእያንዳንዱን ብሔር ጥያቄ በነጠላ ከተመለከትን በኋላ ነው። ይኸውም የጥያቄውን ዓይነት ከነባራዊ ሁኔታ፣ ግለቶቹ፣ ካለው የእድገት ደረጃና ከታሪክ ምዕራፍ ጋር ካያያዝንና፣ ለለንበት በዓት ጥያቄው አድኀሪ ነው ወይንስ ተራማጅ? ወደ ዲሞክራሲ ያመራል ወይስ ወደ ፊሰቱ ቀራጭነት...ወዘተ. ብለን ከጠየቅን በኋላ ነው የምንደግፈው ወይንም ተገቢ አይደለም ብለን የምንነቅፈው። ለምሳሌ አንድ ብሔር ተነሥቶ የራሴን መብት ለመወሰን ስለምችል የባርነት ሥርዓት በገዛቴ ውስጥ እንደገና መመሥረት አለብኝ ቢል፣ ጥያቄው አድኀሪ በመሆኑ ለእንዲህ ዓይነቱ ጥያቄ የሚወልን የራስን እድል የመወሰን መብት እንደገፍም። ሁናም ሕዝቡ ከዚህ ዓይነቱ አድኀሪነት ለማላቀቅ ኃይልን መሣሪያ ማድረጉን እየተያወቃን፣ አድጋሪዎቹን የትግሉን መሪዎች በፕሮፓጋንዳና በማስተማር ከሕዝቡ መነጠልን እንመርጣለን።

መ/ ሕብዛኛውን ጊዜ የብሔር ጥያቄና የብሔር ትግል የሚነሣውም ሆነ የሚመራው በከበርቴውና በንዑስ ከበርቴው መደብ በመሆኑ ወዝ አደሩንና ሠፊውን ሕዝብ ከአንድ ዓይነት ጭቆና /ከብሔር ጭቆና/ ያላቅቀው እንደሁ ነው እንጂ ዓቢይ ከሆነው ጭቆና /ምዝበራ/ አያላቅቀውም። የከበርቴው መደብ፣ የብሔር ጭቆናን እናጥፋ የሚለውን የትግል መመሪያ ይዞ የሚቀርበው በርግጥ ለብሔሩ ተቆርቆሮ በይሆን በብዝበዛ ተግባሩ የሚጧሩትን የሌላ ብሔሮች ከበርቴዎች ለማገለል ነው።

ከበርቴው ከፊም ያስበ ደገ ጥያቄው ዲሞክራሲያዊ ከመሆኑም በላይ በወዝ አደሩ ላይ ከተጫኑት ጭቆናዎች አንደኛውን /የብሔር ጭቆናን/ የሚያጠፋ በመሆኑ፣ ወዝ አደሩ ድጋፍ ሊሰጥ ይገባዋል። ነገር ግን ይህ ድጋፍ የተወሰነ ነው። ተቀዳሚው ትግል ወዝ አደሩ የራሱ ባለቤት ለመሆን የሚያካሂደው የመደብ ትግል እንጂ ሽከመን የለል የሚያደርገለት የብሔር ትግል ባለመሆኑ፣ ለከበርቴው መደብ ድጋፍ ከሰጠ፣ በዚህ ድጋፍ አስታከከ ለዋናው ትግሉ /ለመደብ ትግል/ የሚረዱትን አንዳንድ ነጻነቶች /ዲሞክራሲያዊ መብቶች፣ የደምዝ አድገት፣ ማኅበር የማቋቋም ነጻነት...ወዘተ./ ለማግኘት መሆን አለበት። ስለዚህም በጨቋኝም ሆነ በተጨቋኝ ብሔሮች የሚገኙት ወዝ አደሮች በመደጋገፍ፣ ኅብረታቸውን ማጠንከርና ትግላቸውን ማስተባበር ያቀጣቸዋል። በየትም ብሔር የሚገኙ ሶሺያሊስቶች የብሔሩን ትግል ቀይረው በነድነት ወደሚካሄደው የመደብ ትግል መለወጥ ግዴታቸው ነው።

ሠ/ በመጨረሻ፣ የመገንጠልን መብት መስጠት መገነጣጠልን ያበረታታል የሚለው አስተሳሰብ ስሕተት መሆኑን ታሪክ አስተምሮናል። አስከናካቴው የዚህ መብት መኖርና መታወቅ በብሔሮች መካከል ያለው ግንኙነት አስከሁን እንደሚታየው በኃይልና በጥላቻ ላይ የተመሠረተ መሆኑ ቀርቶ በእኩልነትና በመከባበር በተለይም <u>በፍላጎት ላይ</u> እንዲመሠረት ስለሚያደርገ፣ የመገነጣጠልን ሁኔታ እጅግ ይቀንሰል እንጂ አይጨምርም። ታሪካዊ ማስረጃ ካስፈለገ፣ የመጀመሪያዋ በሶሺያሊስት አገር የሆነችውን የሶቪየት ኅብረትን ሕገ መንግሥት አንድ አንቀጽ መመልከት ይበቃል።

<u>አንቀጽ 17</u> ማናቸውም የዩኒየኑ ሬፑብሊክ ከተባበረው የሶቪየት ሶሺያሊስት ሬፑብሊክ፣ ከለንዳች ገደብ የመገንጠል መብቱ ይጠበቅለታል።

ታኅሣሥ 19፣1969 ዓ.ም.በ.ኢ.አ. የተሻሻለው የተባበረው የሶቪየት ሶሺያሊስት ሬፑብሊክ ሕገ መንግሥት

የዩኒየን ሬፑብሊክ የተባለው ከምላንደል አንድ ብሔር ማለት ነው።

በ 1917 ዓ.ም.በ.ኢ.አ. ሕገ መንግሥቱ በደረቀ ልዩ ሁኔታ የነበረት ፊንላንድና በኋላም ፖላንድ ከመገንጠላቸው በስተቀር፣ ሕገ መንግሥቱ ከወጣ በኋላ አንዳችም ብሔር ለመገንጠል ብሉ አልጠየቁም። ይልቁንም በመካከላቸው ያለው አንድነት ከቀደምው እጅግ ጠብቋል።

በሁለተኛው ዓለም ጦርነት በነበረው ግርግር በመጠቀም ፣ዓከሩን በጀለው ብሔር ውስጥ የነበሩ የፋሺስት ደጋፊዎች አገራቸውን ከበቢዋት ነበረች ለመገንጠል በሞከሩም ፣እንዓኛም የውጭ ኃይል በደገበ አገሪው ራሱ ሊያጠፋቸው ችሏል::

ተጠባጭ እኩልነት እስከ ተገኘ፣የብሔሮች ያለመበላለጥ መብት እስከ ተከበረ፣የመገንጠል መብትም እስከታወቀ ድረስ የተለያዩ ብሔሮች ሠፊ ሕዝቦች ከመለያየት ይልቅ መተባበርን እንደሚመርጡ መሰው የሶሺያሊስት ዓለም ቋሚ ምስክር ነው::

የብሔሮችን ጥያቄ በሚመለከተው ጉዳይ ላይ ያለንን አቋም ፊደል ደረጃ ድረስ ዐርደን የምንለከተውም ከመቼውም ጊዜ ይልቅ ባሁኑ ሰዓት የነዚህ ጥያቄዎች ከባድነት ስለተሰማን ነው::በተለይም ችግሮችን ለመፍታት የሚወሰደው እርምጃ ፣በመከሄዱ ላይ ባለው የለውጥ ንቅናቄ ዝግና ዒላማ ላይ ትልቅ ተጽዕኖ ስለሚኖረው ትክክለኛውን ጎዳና መጠቀም በማስፈለጉ ነው::

ከእነዚህ ዓይነቶች ጥያቄዎች በጣም ጎልቶ የሚታየውና በትግሉም.መክረር የመሰው ሀገራትን የወደፊት ታሪክ ለመወሰንም ባለው ችሎታ የጊዜው ጥያቄ ተብሎ ሊወሰድ የሚቻለውን የኤርትራን ጥያቄ በመመልከት ከላይ የተዘረዘረውን መመሪያችንን በመመርኮዝ አቀማችንን እንዲገለጽ ያስገድደናል:

የኤርትራን የብሔር ጥያቄ ለማወቅ ፣በጭሩም በሆነ ታሪኩን ማተት አስፈላጊ ነው::

አሁን ኢትዮጵያ የሆነው አንዱ ክፍል /ሰሜናዊ ክፍል/ በሕረ ነጋሽ በሚባል አስተዳዳሪ ሥር የነበረው የባሕር ግዛት የቦዕዓን እጅ እስከወደቀበት እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ የራሱ የሆነ የታሪክ ጎዳና ሲጓዝ እያሌ መቶ ዓመታትን አሳልፍ ነበር::በ 19ኛው ክፍለ ዘመን መጨረሻ ፣የጣሊያን ቅኝ ገዥዎች "ኤርትራ" የሚለውን ስም የሰጡት ይህ ግዛት፣በዐዓን ገዥዎችን ከመለሰም በስተቀር እስከ 30 ዓመት ድረስ የነጻነትን ጮራ አይቶ ፣ለነጻነት የሚያደርገውንም ትግል አድርጎ አያውቅም::በዓተራ፣ዐረቦች፣ቱርኮች፣ግብጻውያንና ጣልያኖች የግፍ ቀንበራቸውን በሕዝቡ ላይ በመጫን ሲፈራረቁ ኖረዋል::በ1878 ዓ.ም.ኢጣልያ የምፅዋ ወደብንና የባሕር ዳርቻውን ከያዘች በኋላ ቀስ በቀስ ወደ ደጋው በመጠጋት መላውን ኤርትራ ቅኝ ግዛት ለማድረግ በቃች::በቅኝ ግዛት ከሸቅድምድም ጥራ ጎታች የነበረችው ኢጣልያ ይህችን አገር ደጀን በማድረግ ግዛቷን ወደ ደቡብ ለማስፋፋት እያሌ ሙከራዎችን አድርጋለች::/በ 1888 ዓ.ም. ዓድዋ ላይ ብትሸነፍም በ 1928 ዓ.ም. ምኞቷን ለማሟላት በቅታለች/

የቀይ ባሕርን ለመቆጣጠር አመቺ የሆነው የኤርትራ አቀማመጥ ወራሪዎችን በመጋበዝ ለኗሪዎች ያበጠው ትሩፋት ባይሆን መዓትንና ጭቆናን ነበር::ሕዝቡ በየተራው ከመጣው ወራሪ ጋር በመናበስ ነጻነቱን ለማስመለስ መሪር ትግል ሲያካሂድ ኖሯል::አይበከለት እንጂ ትግሉን አጠርጦ አያውቅም ግዛት እንደ ደጌ ከትውልድ ትውልድ ቢተላለፍበትም ፣ለነጻነት መዋጋት፣ነጻነትን መሻት የሕዝቡ ባህል ሆኖ ቆርቷል::

ከቀረው የኢትዮጵያ ብሔር ኤርትራን ለዩ የሚያደርጋት አንዱ የዚሁ መገረብ በሕዝቡ ላይ መቆረጡ ነው::በ1934 ዓ.ም. የፋሺሽት ኢጣልያ ወር ዲል ተመትቶ ኤርትራ በእንግሊዝ አስተዳደር ሥር እንድትተዳደር ሆነ::ለሚቀጥሉት 12 ዓመታት ፣ኤርትራ በየትኛውም በኢትዮጵያ ክፍል ታይቶ የማይታወቅ እሁን እንኳን ያልተገኘ/ የፖሊቲካና የባህል እንቅስቃሴ ሰብሰው::ለሌ ባለው የእንግሊዝ አስተዳደር ፣መሠረታዊ የሆኑ መብቶች አበቡ፣ የሠራተኞች፣የመናገር፣የመሰብሰብ፣የማኅበር የማደራጀትና ሌሎች መብቶች በመገኘታቸው ፣ሕዝቡ በእያሌ ዘመናት ጭቆናና ትግል ያጠራቀመውን ብሶት በአጋጣሚ ገብቶት በቃ::እርግጥ የጎሣና የሃይማኖት ልዩነቶች በፖሊቲካው መስክ እስተያየት መድረኮቻውን ጎንታቸው አልቀረም::ይህ ስሜትም ከሕዝቡ አለመበሰል ባይሆን ፣ከፋፍለህ ግዛውን በተከተለው ስግላዊ ቢራና፣በቅኝ ግዛትነት የተቀበለችው አገር ላይ ሥር ለመስደድ ሲካሄድ በነበረው የፖለቲካ

ጥረት የተነሣ ነበር፡፡ከመጀመሪያውም ከኢትዮጵያ መቀላቀልን የሚደግፍ ወገንና /የአንድነት ማኅበር/ በነጻ መተዳደርን የሚሻ ወገን ነበር፡፡ /ከገበሾም መቀላቀልን የጠየቁ ነበሩ/

የኃይለ ሥላሴ መንግሥት በኋላ እንዲህ የተራቀቀበትን የጭቆናና የዐመፅ መረብ መዘርጋት የጀመረው ይህን ጊዜ ነው፡፡ብቻ ያኔ እንዲህ በይፋ አይታይም ነበር፡፡ከኢትዮጵያ ጋር አንድነትን ከሚፈልጉት ወገኖች አንዳንዱ ገለሰቦችን መግዛት፣ተቃዋሚዎችን በተዘዋዋሪ መንገድ ማጥፋት ተጀመረ፡፡በዚያን ዘመን እንኳን በኢትዮጵያ በኩል የነበረው ጠልቃ ገብነት ጥቂት አልነበረም፡፡በተባበሩት መንግሥታት፣ኢምፔሪያሊስቶች፣በተለይም አሜሪካ የኤርትራ ጉዳይ ተገቢ ጥናት እንዲደረግበትና የሕዝቡም ፍላጎት ያለ ተጽዕኖ እንዲታወቅ አልፈቀዱም፤ከኃይለ ሥላሴ ሳገኙት ጥቅማጥቅሞች ኤርትራን ውለታ መመለሻ ማድረግም ፈለጉ፡፡

በ1943 ዓ.ም. የተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ስብሰባ ፌዴሬሽን የሚለውን ሐሳብ አቀረበ፤ በምላገጸል ፍና ዋናዎቹ የኤርትራ የፖሊቲካ ማኅበራት በነገሩ ተስማምተው በ1945 ዓ.ም. የመጀመሪያው ዲሞክራሲያዊ ሕገ መንግሥት ተረቀቀ፡፡ለመሪነት በተደረገውም ምርጫ የአንድነት የፖሊቲካ ማኅበር ከ 68 መቀመጫዎች 32ቱን በመያዝ፣የሚመራበት መሪ ተድላ ባይሩ የመጀመሪያው መሪ ሆነ፡፡

የኃይለ ሥላሴ መንግሥት የፌደራሉን አቅም በመጠስ፣የተመረጡትን መሪዎች ሥልጣን በመቀነስ፣የራሱን ወኪል ሥልጣን ስምምነቱ ከሚፈቅደው በላይ በመጨመር በለበታዊ መንገድ በዲሞክራሲያዊቷ ኤርትራ ላይ መጫን ጀመረ፡፡የአንድነት የፖሊቲካ ማኅበር አንዳንዱ አባሎች /መሪዎች/ ለምሳሌ አቶ ጠረንጉት ዓባይ፣አስፍሐ ወ/ሚካኤል፣ደምዛርዮስ ገ/ማርያም...ወዘተ.ከኃይለ ሥላሴ ጋር አብረው በማበር የፌዴራል አቅምን ለመደምሰስና የፈለጉ የራሳ አገዛዝን ለማቋቋም በቁ፡፡የልፋታቸውንም [illegible] በአንድነት በኋላ፣ከኃይለ ሥላሴ ተቀበለዋል፤በሀብት ተበረክተዋል፣ተሹመዋል፣ተሸልመዋል፡፡

/ጠረንጉት፣ከነ [illegible] አስፍሐ፣ሚኒስትር ነት፣ [illegible] አንድነት /

በ1955 ዓ.ም. በኤርትራው ምክር ቤት ፌዴሬሽኑ አብቅቶ አንድነት እስከሚታወጅ ድረስ በኃይለ ሥላሴ በኩል ይካሄድ የነበረው ሥውርና ገልጥ ተንኮል፣በኢትዮጵያ ላይ እምነት የነበራቸውን እንዲሁ ኤርትራውያን ገሸሽ ሊያደርግ በቅቷል፡፡ኤርትራና ኢትዮጵያ ከተዋሃዱ በኋላ በኤርትራ ላይ የተፈጸመው ግፍና ፍጹማዊነት አገዛዝ ሁሉ መብት መገፈፍ፣ነጻነት መገርሰሱ በያንስ፣በተከታታይ የተለኩት ኢ፣ አንዳርጋቸው መብይ፣አሥራተ ካሣና ሌሎች መሰል ሌቦች እንደራሴዎች ገሚቡን በመሸጥ የቀረውን ወደ ሸቀ በማሸገር የአገሪቱን ኢኮኖሚ አዘቅት ውስጥ ጨመሩት፡፡በኢኮኖሚ፣በፖሊቲካ፣በስለት በትምህርት...ወዘተ.ከተናቸውም ጠ/ግዛት ቀዳሚ የነበረችውን ኤርትራ ከቀረው አገር ጋር ለማስተካከል ገለባታዊ ፍትሕ ሠይፈን መዘዘ፡፡የኤርትራ ሕዝብ አንድነትን ቢቃወም፣ከሌሎች ብሔሮች ሕዝብ የበለጠ ኃይለ ሥላሴን ቢጠላ ልንገረም አንችልም፡፡አይቶ ያጠ ሕዝብ ነውና! ተቃውሞ የተጀመረው ዛሬ ባይሆን በ1955 ዓ.ም. ነበር፡፡ኤርትራን ነጻ ለማውጣትም የመጀመሪያው ድርጅት የተመሠረተው በዚያኑ ዓመት ነው፡፡ችግሩ እያደገና እየተፋፋመ አሁን አሰበት ደረጃ ሊደርስ የቻለው የሕዝቡን ብሶት በመስማትና መፍትሔ በመፈለግ ፈንታ ኃይል ያቀጠል በሉ ባመነው በቀድሞው መንግሥት አበሪት ነው፡፡የኤርትራ ጉዳዩ ሊፈታ የሚችለው በዲሞክራሲያዊ መንገድ ብቻ ነበር፡፡አሁንም ነው፡፡ይህም ዲሞክራሲያዊ የሆነ መንግሥት ይጠይቃል፡፡የቀድሞው ፈላጭ ቆራጭ መንግሥትም ለፈታ ያልቻለውም ለዚሁ ነበር፡፡

ይሁንስ ዐቢዮታዊ መንግሥት?? የዐቢዮታዊ መንግሥት በኤርትራ ላይ የሚከተለው ፖሊሲ ከኃይለ ሥላሴ መንግሥት ትንሽ እንኳ ይበል በነጊ በመሠረቱ እምብዛም የተለየ አይደለም፡፡ አሁንም እንደ በፊቱ ጉዳዩ ከሕዝብ ተሸሽጓል፡፡ሕዝብ ለሕዝብ ተገናኝቶ እንዲወያይም መንገዱ ዝግ ነው፡፡የችግሩን ክብደት ሕዝብ ተረድቶ እንዲያውቅ እንደ የቀድሞው ሁሉ ነገሩን ማድበስበስና ማወናበድ አልቀረም፡፡"በባዕዳን ተገዙ" "ጥቂት ሽፍቶች"...ወዘተ.የሚለው የቀድሞው መንግሥት ዘይቤ አሁንም እንዳንቀጸለ ነው፡፡

ከስላም ነገር ጀምረናል ማለት ማስፈራራት መደንፋት አይደለም፤የችግሩን ታሪካዊ መነሻ ተረድቶ ብሔሮች ጥያቄ አውነተኛ ዲሞክራሲ ሊሰጥ የሚገባውን መልስ መስጠት ነው፡፡

[illegible]